

Czesław Jaworski

[Z pobytu Delegacji Warszawskiej Rady]

Palestra 22/8(248), 107-111

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

letnią współpracę i wręczyła pamiątkowy obraz „Panorama Płocka”.

W powziętej uchwale Rada Adwokacka wysoko oceniła wieloletnią współpracę z Zespołem w ramach poprzedniej organizacji izb adwokackich i złożyła życzenia z okazji XXV-lecia jego istnienia.

19. Na uroczystej Akademii 1-Majowej referat okolicznościowy z ramienia Egzekutywy partyjnej wygłosił adw. Stanisław Mazur. W części artystycznej wystąpili artyści scen warszawskich.

20. W niedzielę 21 maja 1978 r. w ramach Czynu Partyjnego adwokaci pracowali na terenie parku „Bródno”.

21. W dniach od 30 maja do 3 czerwca 1978 r. dziekan Rady M. Dubois wziął udział w uroczystościach XXV-lecia istnienia Kolegium Adwokatów w Berlinie, stolicy NRD — na zaproszenie tegoż Kolegium.

22. Rada Adwokacka ufundowała nagrodę dla jednego ze zwycięzców I Ogólnopolskiego Turnieju Tenisowego adwokatów, zorganizowanego przez Ośrodek Badawczy Adwokatury.

adw. Andrzej Konopka

23. Z pobytu delegacji Warszawskiej Rady Adwokackiej w Moskwie na zaproszenie Prezydium Moskiewskiej Rady Adwokackiej. W dniach od 12.VI. do 17 czerwca br. przebywała w Moskwie na zaproszenie Prezydium Moskiewskiej Rady Adwokackiej delegacja Rady Adwokackiej w Warszawie w składzie: dziekan — adw. M. Dubois, wicedziekan — adw. J. Malinowski i sekretarz — adw. C. Jaworski.

Delegacja Rady Adwokackiej w Warszawie, podejmowana niezwykle gościnnie przez gospodarzy radzieckich, miała okazję odbycia szeregu ciekawych spotkań i dyskusji z przedstawicielami adwokatury moskiewskiej, z zastępcą przewodniczącego Mo-

skiewskiej Rady Narodowej, z wiceministrem Sprawiedliwości Federacyjnej Socjalistycznej Republiki Rosyjskiej oraz z prezesem Sądu Moskiewskiego.

W czasie spotkania z Prezydium Moskiewskiej Rady Adwokackiej oraz z Prezydium Wojewódzkiej Rady Adwokackiej dla okręgu moskiewskiego wymieniono poglądy dotyczące organizacji i życia adwokatury radzieckiej i polskiej. Delegacja nasza przedstawiła system organizacji adwokatury w Polsce oraz zasady funkcjonowania zespołów adwokackich, przede wszystkim w Warszawie i w stołecznym województwie warszawskim. Z kolei koledzy radzieccy zapoznali gości z organizacją samorządową i działaniem zespołów adwokackich w RSFR.

Na terenie Moskwy działają zespoły o dużej liczbie członków (30—60), a w okręgu moskiewskim — zespoły od jednego do kilku członków. W Moskwie zespoły posiadają duże lokale, zradionizowane, doskonale wyposażone, przydzielane przez rejonowe i stołeczną radę narodową. Czynsz za lokal został ustalony w wysokości 1 rubla za 1 m², podczas gdy inni użytkownicy, którzy prowadzą typową działalność handlową, płacą czynsz w wysokości 6 rubli za 1 m². Również inne koszty, jak np. opłata za światło, gaz, zostały zryczałtowane, co łącznie z czynszem sprawia, że koszty utrzymania lokali zespołów są stosunkowo bardzo niskie, w każdym razie dużo niższe niż utrzymanie lokali w Warszawie. Na szczególne podkreślenie zasługuje także i to, że adwokaci wykonujący zawód w RSFR otrzymują mieszkania oraz zezwolenia na dodatkową powierzchnię mieszkalną z rejonowych rad narodowych.

Z opłat uiszczanych przez klientów na rzecz zespołów adwokaci radzieccy przeciętnie otrzymują ok. 73—75%, a więc ok. 25% uiszczanych kwot za honoraria wystarcza na pokrycie wszystkich należności samorządowych i po-

datkowych (łącznie z ubezpieczeniem społecznym, które wynosi ok. 5% od obrotu). W wypadku choroby adwokata, niezależnie od liczby dni choroby, adwokat otrzymuje odpowiednie świadczenia w ramach ubezpieczenia społecznego, przy czym wydatki te nie obciążają innych członków danego zespołu.

Bardzo ciekawie rozwiązany został w ZSRR problem zasądzania i ściągania opłat za obrony z urzędu. W niektórych republikach, np. w Armenii, opłaty są zasądzone na rzecz zespołów adwokackich od Skarbu właściwej republiki. W innych, a przede wszystkim w RSFR, sądy zasądają odpowiednie opłaty na rzecz zespołów adwokackich, a egzekucją tych opłat zajmuje się rada adwokacka przez odpowiednio scentralizowaną księgowość. Zasądzone opłaty korzystają z pierwszeństwa na równi z roszczeniami alimentacyjnymi i ściągane są wprost od poszczególnych zakładów karnych lub zakładów pracy, w których przebywa lub zatrudniony jest skazany. Przy zmianie zakładu karnego lub zmianie miejsca pracy administracja zakładu przesyła tytuł wykonawczy do zakładu, w którym będzie teraz przebywał lub będzie zatrudniony skazany.

Adwokat wyznaczony z urzędu otrzymuje wynagrodzenie, niezależnie od egzekucji, początkowo z funduszu rady adwokackiej w dolnych granicach, a po wyegzekwowaniu całej zasądzonej opłaty (z reguły w średnich lub maksymalnych granicach) — pozostała reszta (również za pośrednictwem scentralizowanej księgowości).

Przeciętne wynagrodzenie moskiewskich adwokatów kształtuje się w granicach 250 rubli, przy czym maksymalne wynagrodzenie nie może przekraczać 330 rubli miesięcznie, ale są one rozliczane po upływie roku kalendarzowego.

Obowiązujące przepisy prawa zezwalają adwokatowi na łączenie działalności zawodowej z działalnością nau-

kową oraz na obsługę jednostek gospodarki uspołecznionej przez adwokatów-członków zespołów adwokackich.

W samej Moskwie adwokaci z zespołów adwokackich obsługują przeszło 1200 najpoważniejszych jednostek organizacyjnych z potężnymi instytucjami, przedsiębiorstwami, centralami handlu zagranicznego na czele. W okręgu moskiewskim, podobnie jak i na terenie całego Związku Radzieckiego, zespoły adwokackie udzielają pomocy prawnej wielu jednostkom gospodarki uspołecznionej, w tym także sowchozom i kołchozom. Łączne wpływy z obsługi jednostek gospodarki uspołecznionej sięgają 30%—40% obrotów zespołów adwokackich. Taki właśnie model wykonywania zawodu adwokackiego został przewidziany w ostatnio uchwalonej Konstytucji ZSRR, która ustaliła zasadę, że zespoły adwokackie powołane są przede wszystkim do udzielania pomocy prawnej wszystkim obywatelom radzieckim oraz wszystkim jednostkom organizacyjnym funkcjonującym na terenie całego kraju.

W Moskwie zawód adwokata wykonuje 950 osób, w okręgu moskiewskim — 450, a na terytorium RSFR — ok. 10.000 osób. Istnieje duże zapotrzebowanie na pomoc prawną świadczoną przez zespoły adwokackie, o czym m.in. świadczy olbrzymia ilość, bo przekraczająca pół miliona w skali rocznej, porad prawnych. W przyjmowanych przez zespoły sprawach, w przeciwieństwie do porad prawnych i wpływu spraw do sądu, dominują sprawy karne.

Klient ma prawo wyboru adwokata i w praktyce moskiewskiej najczęściej z tego prawa korzysta. Wpływ spraw z tzw. ulicy nie sięga 10%. Klient zawiera umowę z zespołem na nazwisko konkretne adwokata, a pełnomocnictwa do działania adwokato- wi udziela kierownik właściwego zespołu. Właściwie nie istnieje forma substytucji, albowiem w razie wystą-

pienia (np. po odroczeniu sprawy) drugiego adwokata również i temu adwokatowi pełnomocnictwa udziela kierownik zespołu.

W zespołach adwokackich przez cały dzień istnieją dyżury wykonywane przez tzw. brygadę składającą się z kilku adwokatów, w miarę możliwości o różnych specjalnościach.

Ze względu na wieloosobową obsadę zespołów adwokackich adwokat przyjmujący sprawę ma prawo omówić z klientem wszystkie niezbędne ustalenia natury finansowej, które następnie sporządzane są przez kierownika zespołu i akceptowane lub korygowane przez niego. Opłaty na rzecz zespołów przyjmowane są często w formie zaliczek, a ostateczne rozliczenie, przy uwzględnieniu wszystkich poniesionych kosztów, następuje po zakończeniu sprawy.

Adwokat ma prawo zabierać do domu akta podręczne w tych sprawach, nad którymi w danej chwili pracuje.

Okres aplikacji adwokackiej wynosi 6 miesięcy. O wpisie takiego aplikanta na listę adwokacką decyduje Prezydium Rady Adwokackiej.

Podstawowym i zasadniczym organem samorządowym adwokatury radzieckiej jest prezydium rady adwokackiej, wyposażone w bardzo szerokie prerogatywy. Min. ma ono uprawnienia dyscyplinarne. Nad sprawami dyscyplinarnymi bezpośrednią kontrolę sprawują terenowe rady narodowe, a w sposób pośredni ministerstwo sprawiedliwości szczebla republikańskiego. Od decyzji prezydium rady adwokackiej przysługuje adwokatowi niezadowolonemu z tej decyzji odwołanie do właściwej rady narodowej.

Delegacja Rady Adwokackiej w Warszawie miała okazję stwierdzić z przyjemnością, że adwokaci radzieccy cieszą się dużym autorytetem zarówno w opinii społecznej jak i w organach wymiaru sprawiedliwości oraz

w organach sprawujących nadzór nad pracą zawodową adwokatów.

Zastępca Ministra Sprawiedliwości Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Rosyjskiej Iwan Sergiejewicz Mieszczenin z wielkim uznanem mówił o pracy zawodowej i społecznej adwokatów moskiewskich, o ich wysokim poziomie zawodowym, politycznym i moralnym, o licznych podejmowanych przez nich akcjach, jak np. utrzymywania kontaktów z trudną młodzieżą, masowym uczestnictwie rozwijania świadomości prawnej społeczeństwa przez organizowanie odczytów w zakładach pracy, osiedlach mieszkaniowych itp. Zastępca Ministra Sprawiedliwości z dużym naciskiem podkreślił wagę udziału adwokatury w postępowaniu sądowym, co z jednej strony wzmacnia również autorytet organów powołanych do zwalczania przestępczości, a z drugiej strony przyczynia się do pełnego ugruntowania praworządności socjalistycznej. Adwokaci jako obrońcy z wyboru lub z urzędu obsługują większość spraw karnych rozpoznawanych przez sądy I i II instancji i powszechnie uważa się, że środki odwoławcze wnoszone przez adwokatów pozwalają na wyeliminowanie w zupełności ewentualnych pomyłek sądowych. Środek odwoławczy w systemie prawa radzieckiego stanowi niezwykle istotną gwarancję praktycznej realizacji konstytucyjnego prawa do obrony. Należy przy tym podkreślić, że oskarżony obciążony jest jedynie rzeczywistymi kosztami procesu (koszty biegłych, wezwanych świadków itp.), natomiast nie pobiera się od oskarżonego żadnej dodatkowej opłaty, nawet wówczas, gdy wniesione przez niego odwołanie zostanie uznane za zasadne.

Z szeregu różnych problemów dotyczących adwokatury i pionu wymiaru sprawiedliwości poruszonych przez zastępcę Ministra Sprawiedliwości należałoby jeszcze odnotować

dwie bardzo ważne okoliczności: wybieralność adwokatów również na stanowiska sędziów oraz uczestnictwo przedstawiciela adwokatury w posiedzeniach plenarnych Sądu Najwyższego, w wypadku, gdy omawiane problemy dotyczą praw oskarżonego lub związane są z żywotnymi interesami adwokatury.

Przeszło 2-godzinne spotkanie z zastępcą Ministra Sprawiedliwości, dalekie od jakiegokolwiek oficjalności, pozwoliło naszej delegacji lepiej poznać aktualne problemy radzieckiego wymiaru sprawiedliwości i udzielić odpowiedzi na pytanie naszych radzieckich gospodarzy na temat zasad funkcjonowania adwokatury w Polsce.

Wizyta u prezesa Sądu Moskiewskiego oraz w Sądzie Moskiewskim i uczestnictwo w jednej z rozpraw rozpoznawanych przez sąd II instancji stanowiły doskonałą ilustrację zastosowania obowiązującego prawa w praktyce sądowej.

Sądy moskiewskie rozpoznają dwa razy więcej spraw cywilnych niż spraw karnych. Z tych ostatnich na plan pierwszy wysuwa się walka z przestępczością o charakterze chuligańskim i z przestępczością gospodarczą.

Po ostatnim okresie wyraźnie maleje liczba spraw karnych w ogóle, a w szczególności liczba spraw typu aferyowego. Względem skazanych za przestępstwa przeciwko mieniu orzekana jest również kara grzywny, ale przy jej orzekaniu sądy kierują się przede wszystkim sytuacją materialną i majątkową skazanego oraz realnością ewentualnej egzekucji. Sądy kierują swoją uwagę na zagadnienia prawidłowego orzekania i szeroko pojętej profilaktyki, gdy tymczasem wykonanie kary pozbawienia wolności należy do kompetencji innych organów.

Prezes Sądu Tow. Lew Atrasow szczególnie mocno podkreślił duży wkład adwokatów moskiewskich w

dorobek orzecznictwa sądów okręgu moskiewskiego.

Z historią i dniem dzisiejszym Moskwy przedstawiciele naszej Rady zostali zapoznani w toku oficjalnej wizyty u tow. Anatolija J. Kostenki, zastępcy przewodniczącego Moskiewskiej Rady Narodowej.

Aby uprzytomnić sobie skalę podejmowanych działań, wystarczy przytoczyć, że od roku 1965 wybudowano w Moskwie przeszło 65 milionów metrów kw. powierzchni mieszkalnej (czyli wybudowano niejako dwie „nowe Moskwy”), że do aktualnej linii metra o długości ok. 180 km zamierza się wybudować nowe dodatkowe linie długości ok. 100 km, że ciągle buduje się nowe urządzenia komunalne, stadiony i baseny, wreszcie setki szerokich ulic i wielkomiejskich arterii. Przy Radzie Moskiewskiej powołano specjalny Komitet do ochrony zabytków i dosłownie na każdym kroku można zaobserwować skutki jego działania.

W ramach pełnej realizacji hasła „Cała władza w ręce rad” bezpośrednią funkcję nadzoru nad adwokataturą moskiewską sprawuje rada narodowa.

Na zakończenie tej bardzo miłej wizyty delegacji naszej Rady otrzymali piękne przewodniki po Moskwie z gorącym zaproszeniem, aby jak najwięcej polskich adwokatów odwiedzało gościnną Moskwę i inne piękne załbytki Kraju Rad.

Przedstawiciele Rady Adwokackiej w Warszawie wzięli udział w dwóch miłych spotkaniach z członkami dwóch zespołów adwokackich oraz z licznym aktywem adwokatury moskiewskiej na pożegnalnej kolacji w hotelu Rossija. Dokonano szerokiej wzajemnej prezentacji aktualnych problemów zawodowych uznając, że tego rodzaju wymiana poglądów i wizyt leży w in-

teresie rozwoju i pogłębienia przyjaźni między adwokatami radzieckimi a polskimi.

Dzięki gościnności i uprzejmości kolegów z Prezydium Rady Adwokackiej w Moskwie z towarzyszami Apraksinem, Szklarskim i Kozinem na czele delegacja nasza mogła zwiedzić Moskwę, piękną miejscowość podmoskiew-

ską Archangielskoje, zapoznać się z zabytkami kultury rosyjskiej na Krem-
lu, zobaczyć panoramę bitwy pod Bo-
rodino, a w końcu spędzić trzy miłe
wieczory w Teatrze Małym im. Os-
trowskiego w Pałacu Zjazdów na ba-
lecie „Gisele” oraz w starym mos-
kiewskim cyrku.

adv. Czesław Jaworski